Instanţa de fond: Judecătoria Chişinău, sediul Central (jud. M. Fondos-Frațman)

Dosarul nr. 2ai-58/25 (2-22102157-02-2ai-10022025)

D E C I Z I E

16 iunie 2025 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru

Având în componenţa sa:

Preşedintele completului, Mîra Ghenadie

judecătorul Cașcaval Andrei și Sîrbu Victoria

Judecătorii

examinând în ordine de apel, apelul declarat de Usataia Natalia împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Serviciul Fiscal de Stat către Usataia Natalia, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară,

C O N S T A T Ă:

Poziția instanței de fond:

În procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Central se află cauza de insolvabilitate intentată în privința SRL „Costarita”.

La 12 martie 2024 Serviciul Fiscal de Stat a depus cerere de chemare în judecată către Usataia Natalia, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului SRL „Costarita”.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central nr. 2i-319/22 din 20.10.2022 a fost admisă cererea introductivă înaintată de creditorul SRL „Eugedis” privind intentarea procedurii de insolvabilitate față de debitorul SRL „Costarita”, fiind constatată insolvabilitatea debitorului nominalizat și s-a dispus inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea SRL „Costarita” c/f 1008600030831, iar în calitate de lichidator al SRL „Costarita” a fost desemnat administratorul autorizat Donțu Alexei, deținătorul autorizației nr. 47 din 14.01.2015.

Invocă că, în cadrul ședinței de validare a creanțelor, au fost validate creanțele Serviciului Fiscal de Stat în sumă de 209.723,21 lei (inclusiv 102.537,56 lei - creanță chirografară de rangul III și 107.185,65 lei - creanță chirografară de rangul VI).

Susține că, debitorul SRL „Costarita” nu are debitori, precum și nu dispune de careva bunuri în masa debitoare, astfel consideră că unica modalitate de stingere a creanțelor Serviciului Fiscal de Stat este atragerea la răspundere subsidiară a

membrilor organelor de conducere a debitorului, prin prisma art. 247, art. 248 alin. (1) lit. e), f) și h) din Legii insolvabilității nr.149 din 29.06.2012.

La caz, potrivit datelor din Sistemului Informațional Automatizat al Serviciului Fiscal de Stat funcția de director (administrator) și contabil al SRL „Costarita" în perioada de până la intentarea procesului de insolvabilitate a fost exercitată de dna Usataia Natalia, care este pasibilă a fi atrasă la răspundere subsidiară în conformitate cu normele precitate supra.

Unul din temeiurile care probează temeinicia cererii privind atragerea la răspundere subsidiară, constituie acțiunile prevăzute de art. 248 alin. (1) lit. e) a Legii insolvabilității, determinate prin ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire.

În acest sens reține că, conform actului de control nr. 5-720300, prelungit pe formularul nr.3-616005 din 14.12.2022, în urma controlului fiscal efectuat la debitor s-au constat mai multe încălcări a legislației, inclusiv:

- lipsa contabilității pentru perioada 01.01.2018 – 31.10.2022;
- diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător pentru A/2018 cu 99.320 lei;
- nerespectarea modului de întocmire și prezentare a Declarației cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioadele fiscale A/2018 și A/2020, fapt care a generat apariția obligațiilor fiscale suplimentare la buget pentru perioada fiscală A/2018.

Astfel, prin acțiunile ilegale ale membrilor organelor de conducere a SRL „Costarita", precum eschivarea de la calculul și plata obligațiilor fiscale a fost cauzat un prejudiciu Bugetului Public Național în sumă de 209.723,21 lei.

Consideră că, prin nerespectarea normelor imperative ale Legii contabilității se confirmă caracterul ilicit al acțiunilor membrilor organelor de conducere a SRL „Costarita", în persoana administratorului și contabilului debitorului Usataia Natalia, fapt ce generează temei de atragere la răspundere subsidiară.

Relatează că, răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului supus procedurii de insolvabilitate reprezintă o formă a răspunderii civile delictuale, care presupune întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: existența prejudiciului, comiterea unei fapte ilicite, existența legăturii de cauzalitate între fapta ilicită, prejudiciu și vinovăția persoanei a cărei răspundere se cere.

Afirmă că, sunt întrunite cumulativ condițiile atragerii la răspundere subsidiară patrimonială a membrilor organelor de conducere a debitorului SRL „Costarita", întrucât au fost comise fapte ilicite, există prejudiciu, există legătura de cauzalitate între faptele ilicite și prejudiciu.

Totodată, subliniază că Usataia Natalia, în calitatea de conducător și fondator al entității juridice, prin omisiune continuă a încălcat obligațiile prevăzute de mai multe acte normative cu privire la ținerea contabilității, fapt prin care a comis acțiuni

prevăzute de art. 248 alin. (1) lit. e) din Legea insolvabilității. Această omisiune a dus la încălcarea legislației fiscale, contabile, și a dat naștere unor obligații pecuniare, omisiune care a durat până în momentul în care totalitatea încălcărilor au fost constatate de Serviciul Fiscal de Stat prin decizia asupra cazului de încălcare a legislației.

Mai mult ca atât, afirmă că în decizia asupra cazului de încălcare a legislației comisă de către SRL „Costarita", sunt stabilite încălcările care constituie fapta (inacțiunea) prejudiciabilă.

Deasemenea, invocă că conform datelor din Sistemul Informațional Automatizat al Serviciului Fiscal de Stat (contului curent detaliat al debitorului), SRL „Costarita" nu a efectuat careva achitări în vederea stingerii obligației fiscale calculate în baza dărilor de seamă prezentate de debitor la data de 21.01.2015, 24.04.2015 și 25.02.2016 la clasificația bugetară taxa pentru unitățile comerciale și/sau prestări servicii .

Susține că, debitorul nominalizat s-a aflat în incapacitate de plată începând cu 20.02.2015, respectiv, acesta era obligat în conformitate cu prevederile art. 14 alin.(3) din Legea insolvabilității să depună în instanța de insolvabilitate cerere introductivă privind intentarea procedurii de insolvabilitate față de sine, nu mai târziu de data de 22.03.2015.

Totuși, debitorul SRL „Costarita" nu și-a îndeplinit obligația, or potrivit materialelor cauzei, procedura de insolvabilitate în privința SRL „Costarita" s-a intentat la cererea introductivă a SRL „Eugedis", prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul central) nr. 2i-319/22 din 20.10.2022, fapt care constituie temei pentru atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere prevăzut la art. 248 alin. (1) lit. h) din Legea insolvabilității nr. 149/2012.

Consideră că, Usataia Natalia, în calitate de administrator al SRL „Costarita" neîntemeiat a omis termenul prevăzut de lege pentru depunerea cererii introductive cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate.

Astfel, această faptă ilicită, se încadrează în dispoziția art. 248 alin. (1) lit. h), caracterizată prin nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art. 14 din Legea insolvabilității.

Mai mult, debitorul SRL „Costarita", aflându-se în incapacitate de plată din 20.02.2015 a continuat activitatea până în anul 2019, prezentând autorității fiscale declarațiile cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioadele fiscale A/2018 și A/2019, fapt constatat prin actul de control nr.5-720300 din 14.12.2022, ceea ce constituie un alt temei de atragere la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducerea prevăzut la art. 248 alin. (1) lit. f).

Pretinde că, Usataia Natalia nu putea să nu prevadă caracterul prejudiciabil al inacțiunilor sale și să nu întreprindă măsuri prevăzută de legislație în vederea încetării acestora, respectiv a admis în mod conștient apariția restanțelor față de creditorii săi.

Evidențiază că, restanțele întreprinderii insolvabile, față de creditorul Serviciul

Fiscal de Stat au apărut în perioada când administratorul statutar Usataia Natalia, avea dreptul de a gestiona întreprinderea insolvabilă, iar acțiunile date au cauzat apariția stării de insolvabilitate a întreprinderii.

Prin urmare, organele de conducere ale SRL „Costarita" se fac responsabile de managementul defectuos practicat la întreprindere, depășirea limitelor economice admisibile, cumulând un pasiv enorm în defavoarea creditorilor săi.

Deasemenea, acțiunea ilicită a Nataliei Usataia, în calitate de organ de conducere, constă în gestionarea defectuoasă a companiei SRL „Costarita", manifestată prin neexecutarea obligațiilor companiei față de terți cu bună-credință.

Reieșind din cele expuse, constată că prin acțiunile/inacțiunile membrilor organelor de conducere a SRL „Costarita", Serviciul Fiscal de Stat a fost prejudiciat cu suma de 209.723,21 lei și în conformitate cu art. 247, art. 248 alin.(l) lit. e), f) și lit. h) din Legea insolvabilității, art.166-167, art.85 alin.(l) lit. i) Cod de procedură civilă, Serviciul Fiscal de Stat solicită: admiterea cererii; atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a SRL „Costarita" în persoana directorului (administratorului statutar) și contabilului debitorului nominalizat, Usataia Natalia; încasarea de la Usataia Natalia în contul SRL „Costarita" a creanțelor fiscale validate în sumă de 209.723,21 lei (inclusiv 102.537,56 lei - creanță chirografară de rangul III și 107.185,65 lei - creanță chirografară de rangul VI); scutirea de la plata taxei de stat.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024, s-a admis parțial cererea depusă de Serviciul Fiscal de Stat privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului SRL „Costarita" în procedura falimentului simplificat în persoana Usataia Nataliei.

S-a încasat din contul Usataia Nataliei în beneficiul SRL „Costarita" suma de 102.537,56 lei.

S-a încasat din contul Usataia Nataliei în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 3.076,12 lei.

În rest pretențiile înaintate de Serviciul Fiscal de Stat, s-au respins ca neîntemeiate.

Solicitarea apelantului:

La 26 decembrie 2024 Usataia Natalia a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii.

La 10 februarie 2025 cauza dată a fost repartizată judecătorului Sîrbu Victoria, membrii completului fiind judecătorii Mîra Ghenadie și Cașcaval Andrei.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de apel a indicat apelanta că atragerea la răspundere subsidiară a administratorului statutar al SRL „ Costarita" – Usataia Natalia, urmează să fie fundamentată pe probe incontestabile şi certe, iar luând în considerare că aceasta

reprezintă o formă a răspunderii delictuale, la constatarea răspunderii subsidiare, trebuie întrunite condiţiile prevăzute de Capitolul XXXIV din Codul civil, şi anume: fapta ilicită, vinovăţia, prejudiciul cauzat, legătura de cauzalitate între fapta comisă şi prejudiciul.

Susține că, cu raportare la art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilităţii nu au fost prezentate probe concludente şi pertinente care ar demonstra raportul contributiv al administratorului statutar al SRL „Costarita” - Usataia Natalia la starea de insolvabilitate a debitorului iar argumentele invocate în cererea de atragere la răspundere subsidiară poartă un caracter declarativ, nefiind invocate argumente pentru a se constata vinovăţia acesteia, vinovăţie care trebuie determinată în raport cu motivele care au cauzat insolvenţa şi nu prin stabilirea consecinţei formale a faptului că activitatea întreprinderii a continuat în pofida incapacităţii sale de plată.

Declară apelanta că, prin prisma normei citate, tragerea la răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvabil nu poate avea loc în mod exclusiv pe solicitările creditorului, în acest sens nefiind înaintate argumente şi prezentate probe necesare, veridice, pertinente şi concludente în confirmarea solicitării respective.

Afirmă că, la materialele cauzei au fost prezentate decizia Serviciului Fiscal de Stat nr.772/6 din 03 ianuarie 2023 asupra cazului de încălcare a legislaţiei comisă de către SRL „Costarita”.

La caz însă, acestea probează doar comiterea anumitor abateri de la legislaţia fiscală de către debitor şi anume - neprezentarea la prima cerere a datelor, informaţiilor şi documentelor necesare organului fiscal asupra problemelor ce apar în timpul controlului; neplata impozitului pe venit, neachitarea în termen la buget a impozitului pe venit reţinut la sursa de plată, etc. însă nu au fost prezentate probe pertinente şi admisibile care să dovedească faptul că starea de insolvabilitate a fost cauzată anume prin aceste fapte. Astfel, nu a fost dovedită existenţa legăturii cauzale directe între faptele ilicite imputate şi insolvabilitatea SRL Costarita”.

Susține că, controlul fiscal a fost petrecut în lipsa lui Donţu Alexei, administratorului insolvabilităţii SRL „ Costarita'', precum şi în lipsa administratorului statutar al SRL „Costarita” - Usataia Natalia. Mai mult ca atît, controlul fiscal a fost bazat pe surse indirecte, fapt care provoacă dubii asupra veridicităţii şi corectitudinii informaţiei deţinute de Serviciul Fiscal de Stat, precum şi îngrădirea dreptului administratorului de a se apăra, prin prezentarea actelor confirmative. Cu referire la cazul dat, există o varietate de decizii ale instanţelor superioare, cu titlu de precedente, care se combat cu argumentele expuse de instanţa de fond în prezenta cauză.

Invocă că, procedura de insolvabilitate în privinţa SRL „Costarita” a fost generată de efectele pandemiei, or activitatea companiei avea loc în Spitalul Clinic Republican „Timofei Moşneaga”, în cadrul căreia SRL „Costarita” deţinea un magazin alimentar, iar odată cu începerea pandemiei, magazinul şi-a stopat

activitatea, fiind lipsit astfel de posibilitatea de a achita creditele existente, precum şi plăţile la furnizori.

Consideră că, instanţa de fond a admis încălcarea normelor de drept material, prevăzute în art.387 lit.a) Cod procedură civilă.

La 06 iunie 2025 intimatul Serviciul Fiscal de Stat a depus referință asupra apelului declarat de către Usataia Natalia, solicitând respingerea acestuia, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Verificarea termenului de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29.06.2012, hotărârile instanţei de insolvabilitate pot fi atacate cu apel în termen de 15 zile de la data pronunţării dispozitivului, cu excepţiile prevăzute în prezenta lege. Termenul de apel, precum şi apelul declarat nu suspendă executarea hotărârilor instanţei de insolvabilitate.

La caz, Colegiul Civil a constatat cu certitudine că, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024 a fost atacată de către apelanta Usataia Natalia, la 20 noiembrie 2024.

Astfel, raportând la normele legale precitate la circumstanțele speței, Colegiul civil consideră că apelul declarat de către Usataia Natalia, este depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de apel:

Studiind apelul declarat şi materialele cauzei, Colegiul consideră apelul ca fiind neîntemeiat şi pasibil de a fi respins, din următoarele considerente.

În temeiul dispozițiilor art. 356 Codul de procedură civilă, cererea de declarare a insolvabilităţii se judecă în instanţă conform normelor generale din prezentul cod, cu excepţiile şi completările stabilite de legislaţia insolvabilităţii.

În conformitate cu art. 1 alin. (4) Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, procesul de insolvabilitate se desfăşoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă şi cu cele ale prezentei legi.

Potrivit art. 8 alin. (6) Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, cererile de apel se examinează în procedură scrisă, în termen de până la 60 de zile de la data intentării procedurii de apel, în condiţiile examinării cauzei în primă instanţă. Instanţa de apel poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe.

Potrivit dispoziţiilor art. 118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă,

nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu art. 373 alin. alin. (1) și (2) CPC, (1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

(2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Astfel, instanţa de apel, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, constată că aceasta urmează a fi menţinută, ori, concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în corespundere cu circumstanţele cauzei şi normele de drept material au fost aplicate corect.

Din materialele cauzei se atestă că, la 15 iulie 2022 ÎCS „Eugedis” SRL s-a adresat Judecătoriei Chișinău, sediul Central o cerere introductivă în vederea intentării în privința debitorului SRL „Costarita” al procedurii de insolvabilitate.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 20 iulie 2022, s-a admis spre examinare cererea înaintată de creditorul ÎCS „Eugedis” SRL privind intentarea procesului de insolvabilitate față de SC „Costarita” SRL, cu aplicarea măsurilor de asigurare.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 20 octombrie 2022, s-a admis cererea depusă de către ÎCS „Eugedis” SRL privind intentarea procesului de insolvabilitate în privința SRL „Costarita”, s-a constatat insolvabilitatea debitorului SRL „Costarita” și s-a intentat procesul de insolvabilitate cu dispunerea inițierii procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea SRL „Costarita”.

La 12 martie 2024 Serviciul Fiscal de Stat a înaintat cerere privind tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului în persoana pârâtei Usataia Natalia.

Prima instanță, prin hotărârea din 17 decembrie 2024, a admis parțial cererea depusă de Serviciul Fiscal de Stat cu atragerea la răspundere subsidiară și a încasat din contul Usataia Nataliei în beneficiul SRL „Costarita” suma de 102.537,56 lei și a încasat din contul Usataia Nataliei în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 3.076,12 lei.

Potrivit prevederilor art. 247 alin. (1) Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, (1) În sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfăşoară activitate individuală de

întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei ţărăneşti (de fermier), administratorii societăţilor comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii şi membrii comisiilor de lichidare, contabilii.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică persoanelor care deţineau funcţiile respective la data intentării procesului de insolvabilitate, precum şi celor care au deţinut aceste funcţii pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

Potrivit art. 248 alin. (1) Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, la cererea administratorului insolvabilităţii/lichidatorului, a comitetului creditorilor sau a oricărui creditor care are interes legitim, instanţa de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere şi/sau de supraveghere, precum şi de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvabilitatea prin una dintre următoarele acţiuni:

a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;

b) desfăşurarea unei activităţi comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;

c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului şi/sau deturnarea (ascunderea) unei părţi din activul debitorului;

d) procurarea de fonduri pentru debitor la preţuri exagerate;

e) ţinerea unei contabilităţi fictive sau contrare prevederilor legii, precum şi contribuirea la dispariţia documentelor contabile, a documentelor de constituire;

f) dispunerea continuării unei activităţi a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;

g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăţilor, de a se plăti cu preferinţă unui creditor în dauna celorlalţi creditori;

h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art.14;

i) comiterea cu intenţie a altor fapte care au cauzat insolvabilitatea debitorului.

(5) Termenul de prescripţie pentru acţiunea prevăzută la alin.(1) este de 3 ani. Termenul începe să curgă de la data în care a fost cunoscută sau trebuia să fie cunoscută persoana care a cauzat insolvabilitatea, dar nu mai târziu de 2 ani de la data hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate.

(6) În toate cazurile, asupra acţiunii prevăzute la alin.(1), instanţa de insolvabilitate se pronunţă prin hotărîre, care poate fi contestată cu apel de persoanele vizate în ea.

Din această prevedere legală rezultă că tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului nu operează în mod automat, ci urmează ca să se probeze, conform art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, iar instanţa să constate acţiunile/inacțiunile pârâtei Usataia Natalia care ar fi dus la apariţia stării de insolvabilitate a debitorului, precum şi imputabilitatea acestor acţiuni anume lui.

Or, răspunderea subsidiară reprezintă o formă a răspunderii juridice clasice, iar

atragerea persoanei culpabile la măsurile coercitive ale statului prin intermediul instanţelor de judecată presupune stabilirea prin probe pertinente şi concludente a următoarelor elemente esenţiale: fapta ilicită, vinovăţia, legătura cauzală dintre faptă şi urmările provocate.

La fel, caracterul special al răspunderii juridice reglementate de art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilităţii, rezidă în obligarea persoanelor cărora le este imputabilă apariţia şi cauzarea stării de insolvabilitate a debitorului la suportarea datoriilor ultimului. Norma legală citată specifică în mod exhaustiv categoria faptelor considerate ilicite şi prejudiciul cauzat – provocarea sau contribuirea la insolvabilitatea debitorului (incapacitatea de plată sau supra îndatorarea) precum şi legătura de cauzalitate între fapta săvârşită cu vinovăţie şi prejudiciul cauzat.

În cazul în care cererea privind antrenarea răspunderii subsidiare este introdusă de administratorul insolvabilităţii sau lichidator, cât și în cazul în care cererea este introdusă la iniţiativa comitetului creditorilor sau a oricărui creditor care are interes legitim, aceasta este fundamentată, de regulă, pe datele și informaţiile furnizate prin raportul administratorului insolvabilităţii, prevăzut la art. 114 din Legea insolvabilităţii, cu indicarea faptelor ilicite pentru care ar putea fi angajată răspunderea personală patrimonială a persoanelor menţionate la art. 248 alin. (1) din Legea insolvabilităţii.

În temeiul art.15 alin. (1) Legea insolvabilităţii, în cazul insolvabilităţii debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicaţii obligatorii pentru debitor ori care pot influenţa în alt mod acţiunile debitorului (insolvabilitate intenţionată), aceştia poartă răspundere subsidiară solidară faţă de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanţelor creditorilor.

Potrivit dispoziţiilor art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

Prin urmare, răspunderea patrimonială reprezintă o formă a răspunderii civile delictuale, care se angajează faţă de delincvenţi, în rezultatul încălcării unei obligaţii legale cu caracter patrimonial. În sensul dispoziţiilor menţionate, se subînţelege că, pentru apariţia răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplineşte temeiul răspunderii delictuale, iar temeiul răspunderii delictuale îl constituie componenţa delictului civil, care la rândul său include: prejudiciu, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită şi un prejudiciu şi vinovăţia. Acestea reprezintă condiţiile generale de antrenare a răspunderii delictuale, iar lipsa uneia exclude atragerea la răspundere a persoanei. De notat că, în contextul condițiilor generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale, instanţa argumentează că nu poate exista răspunderea delictuală dacă nu există culpa şi legătura cauzală dintre acţiunile persoanei implicate şi survenirea unui prejudiciu.

Astfel, din informația despre contribuabilul SRL „Costarita” rezultă că, în

perioada 23.06.2008 - până la data intentării procesului de insolvabilitate, în calitate de administrator figura Usataia Natalia, care inclusiv exercita funcția de contabil al SRL „Costarita”. (f.d.14-15)

Procesul de insolvabilitate față de SRL „Costarita” a fost inițiat prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 20 octombrie 2022.

Astfel, deținerea de către Usataia Natalia a calității de administrator în ultimele 24 de luni anterioare intentării procesului, se asimilează persoanelor pasibile tragerii la răspundere subsidiară.

Se va evidenția faptul că, reclamantul Serviciul Fiscal de Stat a invocat ca temei de atragere la răspundere subsidiară prevederile art. 247, 248 alin. (1), lit. f), e) și h) din Legea insolvabilității, și anume:

- ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire;

- dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;

- nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvabilitate conform prevederilor art. 14.

Analizând probatoriul prezentat, raportat la prevederile legale, citate supra, Completul judiciar consideră că prima instanță corect și justificat a concluzionat asupra temeiniciei cererii de atragere la răspundere subsidiară înaintată de Serviciul Fiscal de Stat, fiind identificată şi stabilită vinovăția pârâtei Usataia Natalia manifestată prin cauzarea stării de insolvabilitate.

Astfel, cu referire la temeiul identificat de Serviciul Fiscal de Stat prevăzut la art.248 alin. (1), lit. e) Legea insolvabilității – ţinerea unei contabilităţi fictive sau contrare prevederilor legii, precum şi contribuirea la dispariţia documentelor contabile, a documentelor de constituire, Completul specializat va reține următoarele.

În acest sens, legiuitorul a prevăzut mai multe modalități faptice, iar pentru angajarea răspunderii subsidiare în sensul normei citate este suficient ca să fie constatată cel puțin una dintre aceste condiții:

1. ținerea unei contabilități fictive;
2. ținerea unei contabilități contrare prevederilor legii;
3. contribuirea la dispariția documentelor contabile;
4. contribuirea la dispariția documentelor de constituire

În context, prin ținerea unei contabilități contrare prevederilor legii, pot fi înțelese faptele (acțiuni sau inacțiuni) care încalcă reglementările contabile în vigoare – reglementări care conțin dispoziții exprese în privința cerințelor unice şi a mecanismului de reglementare contabilităţii şi raportării financiare în Republica Moldova.

Potrivit cererii cu privire la atragerea la răspundere subsidiară, Serviciul Fiscal de Stat a menționat că, conform actului de control nr. 5-720300, prelungit pe formularul nr.3-616005 din 14.12.2022, în urma controlului fiscal efectuat la debitor

s-au constat mai multe încălcări a legislației, inclusiv:

- lipsa contabilității pentru perioada 01.01.2018 – 31.10.2022;
- diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător pentru A/2018 cu 99.320 lei;
- nerespectarea modului de întocmire și prezentare a Declarației cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioadele fiscale A/2018 și A/2020, fapt care a generat apariția obligațiilor fiscale suplimentare la buget pentru perioada fiscală A/2018.

Totodată, potrivit deciziei asupra cazului de încălcare a legislației nr. 772/6 din 03.01.2023, SRL „Costarita", a admis următoarele încălcări, prin:

- diminuarea venitului impozabil din activitatea de întreprinzător pentru perioada fiscală A/2018 cu 662.135 lei;
- neprezentarea Declarației cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (forma VEN12) pentru perioadele fiscală A/2020.

Drept consecință, aceste încălcări au generat: diminuarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător cu 99.320 lei pentru perioada fiscală A/2018; încălcarea modului de întocmire a Declarației cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (Forma VEN12) pentru perioadele fiscale A/2018, care a generat apariția obligațiilor fiscale suplimentare la buget; neachitarea în termenele stabilite a impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioadele fiscale A/2018; încălcarea modului de prezentare a Declarației cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător (Forma VEN12) pentru perioada fiscală A/2020, care nu a generat apariția obligațiilor fiscale suplimentare la buget, ceea ce demonstrează faptul că debitorul nu ține evidența contabilă conform legislației și nu prezintă dări de seamă, rapoarte organelor competente.

Totodată, aceste încălcări au mai generat aplicarea amenzilor ce urmează a fi încasate în bugetul de stat.

În aceste condiții, potrivit art. 72 alin. (4) din Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135 din 14.06.2007, administratorul asigură ținerea contabilității societății, precum și a registrelor societății prevăzute de lege și de actul de constituire, și informează asociații cu privire la starea de lucruri și la gestiunea societății.

Conform art. 18 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017, entitatea are obligația de a ține contabilitatea și de a întocmi situațiile financiare în modul prevăzut de prezenta lege, de standardele de contabilitate și de alte acte normative. Răspunderea pentru ținerea contabilității și raportarea financiară revine conducătorului, administratorului persoanelor juridice care desfășoară activitate de întreprinzător, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

La caz, corect a statuat prima instanță că încălcările stabilite în actul de control și decizia emisă în baza acestuia s-au produs din cauza administratorului Usataia

Natalia, după intrarea debitorului în incapacitate de plată, or anume acesta este responsabil pentru ținerea contabilității.

Mai mult decât atât, reclamantul a prezentat probe pertinente prin care a probat existența acestui temei de atragere la răspundere subsidiară în privința pârâtei Usataia Natalia.

În această ordine de idei, instanța nu poate nicidecum da eficiență alegațiilor pârâtei cu privire la caracterul ilicit al actelor administrative în cauză, întrucât ultima nu și-a valorificat dreptul de a le ataca în ordinea corespunzătoare, actele nefiind anulate și produc efecte juridice. Mai mult ca atât, acestea au fost contrasemnate și de către lichidatorul SRL „Costarita", Donțu Alexei.

Astfel, pârâta nicidecum nu poate justifica omisiunea de a ține evidența contabilă pe perioada 01.01.2018 – 31.10.2022 prin faptul că activitatea acesteia a fost afectată de pandemia COVID-19, în condițiile în care starea de urgență a fost declarată ulterior comiterii de către reclamantă al încălcării fiscale respective.

Cu referire la temeiul atragerii la răspundere subsidiară invocat de Serviciul Fiscal de Stat prevăzut la art. 248. alin. (1) lit. f) Legea insolvabilității, Completul judiciar reține următoarele.

Din conținutul cererii se constată că debitorul SRL „Costarita", aflându-se în incapacitate de plată din 20.02.2015 a continuat activitatea până în anul 2019, prezentând autorității fiscale declarațiile cu privire la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător pentru perioadele fiscale A/2018 și A/2019.

Continuarea activității debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată se confirmă prin actul de control nr.5-720300 din 14.12.2022.

Mai mult decât atât, restanțele întreprinderii insolvabile, față de creditorul Serviciul Fiscal de Stat au apărut în perioada când administratorul statutar Usataia Natalia gestiona întreprinderea insolvabilă.

Ținând cont de cele sus-menționate, este evident faptul că anume pârâta Usataia Natalia a dispus continuarea activității debitorului după intrarea acestuia în incapacitate de plată și se face responsabilă de managementul defectuos practicat la întreprindere, depășirea limitelor economice admisibile, cumulând un pasiv enorm în defavoarea creditorilor săi.

În conformitate cu art. 72 alin. (1) și (5) din Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135 din 14.06.2007, administratorul este obligat să gestioneze societatea astfel încât scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cât mai eficient. În exercitarea atribuțiilor sale, administratorul va da dovadă de diligență și loialitate.

La acest capitol, reclamantul Serviciul Fiscal de Stat a argumentat și a menționat în ce anume consta activitatea debitorului care îl ducea în mod vădit la incapacitate de plată și prin ce acte s-a dispus continuarea activității de către Usataia Natalia, fiind corect statuat că temeiul analizat poate fi reținut întru antrenarea răspunderii subsidiare în sensul solicitat de creditorul societății debitoare în privința

pârâtei.

Așadar, din cele relatate supra se demonstrează că sunt întrunite condițiile legale pentru a atrage la răspundere subsidiară fostul administrator statutar al întreprinderii debitoare – Usataia Natalia în conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. f) din Legea insolvabilității.

Cu referire la temeiul atragerii la răspundere subsidiară invocat de Serviciul Fiscal de Stat prevăzut la art. 248. alin. (1) lit. h) Legea insolvabilității, Completul judiciar reține următoarele.

Conform art. 14 alin. (3) Legea insolvabilității, debitorul este obligat să depună cerere introductivă indiferent de valoarea creanţelor ajunse la scadenţă. Cererea introductivă se depune imediat, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile de la data survenirii temeiurilor indicate la alin.(2) din prezentul articol şi la art.10 alin.(2).

Iar dispozițiile alin. (4) al aceluiași articol relevă că, dacă debitorul nu depune cerere introductivă în cazurile şi în termenul prevăzut în prezentul articol, persoana care, în conformitate cu legislaţia în vigoare, are dreptul de a reprezenta debitorul, asociaţii cu răspundere nelimitată şi lichidatorii debitorului răspund subsidiar în faţa creditorilor pentru obligaţiile apărute după expirarea termenului prevăzut la alin.(3). Aceste persoane sînt trase la răspundere contravenţională în conformitate cu legea.

Potrivit art. 10 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, (1) Intentarea unui proces de insolvabilitate presupune existenţa unui temei general sau special.

(2) Temeiul general de intentare a unui proces de insolvabilitate constă în incapacitatea de plată a debitorului.

(3) Temeiul special de intentare a unui proces de insolvabilitate constă în supraîndatorarea debitorului în cazul în care acesta este persoană juridică responsabilă de creanţele creditorilor în limitele patrimoniului său. În acest caz, la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activităţii lui dacă acest fapt este posibil.

Astfel, reieșind din dispozițiile art. 14 Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, debitorul este obligat să depună cerere introductivă imediat de la apariția unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 10 din Lege, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile din data survenirii acestora.

Conform art. 2 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, incapacitate de plată este definită ca fiind – situaţie financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea lui de a-şi executa obligaţiile pecuniare scadente, inclusiv obligaţiile fiscale. Incapacitatea de plată este, de regulă, prezumată în cazul în care debitorul a încetat să efectueze plăţi.

Din conținutul cererii cu privire la atragerea la răspundere subsidiară că, rezultă că debitorul s-a aflat în incapacitate de plată începând cu 20.02.2015, dat fiind că prin hotărârea nr. 2c-540/2015 din 25 ianuarie 2015 emisă de Judecătoria Botanica mun. Chișinău s-a dispus încasarea de la SRL „Costarita” în beneficiul ÎCS „Eugedis” SRL

suma de 4.507,84 lei cu titlul de datorie, suma de 3.868,45 lei cu titlul de penalitate și suma de 307 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, iar în total suma de 8.683,29 lei. Astfel, debitorul a fost pus în întârziere de plată, în ceea ce privește executarea obligațiilor ce rezultă din titlul executoriu nr. 2c-540/2015.

Astfel, deși pârâta Usataia Natalia era obligată în conformitate cu prevederile art. 14 alin.(3) din Legea insolvabilității să depună în instanța de insolvabilitate cerere introductivă privind intentarea procedurii de insolvabilitate față de sine, nu mai târziu de data de 22.03.2015, cu cerere introductivă a intervenit în instanța de judecată creditorul ÎCS „Eugedis" SRL și nu debitorul SRL „Costarita".

În această ordine de idei, justificat a statuat prima instanță că, Usataia Natalia fiind administrator al SRL „Costarita" neglijând obligațiile impuse de legiuitor pentru un conducător, nu a înaintat cerere introductivă, fapt ce prejudiciat atât debitorul, cât și creditorii, deși era previzibilă intrarea în insolvabilitate a debitorului și prejudicierea creditorilor, fapt ce a generat acumularea obligațiilor, care puteau fi evitate prin înaintarea unei asemenea cereri, fapt ce denotă asupra temeiului cu privire la atragerea la răspunderea subsidiară în sensul art. 248 alin. (1) lit. h) din Legea insolvabilității.

Colegiul evidențiază că, pentru a fi angajată răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului insolvabil este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiţii, și anume: existenţa prejudiciului, comiterea unei fapte ilicite dintre cele enumerate de lege, existenţa legăturii de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu şi vinovăţia persoanei a cărei răspundere se cere, la caz fiind demonstrat cu certitudine faptul întrunirii temeiurilor prevăzute la art. 248 alin. (1) lit. e) f) și h) din Legea insolvabilității, iar apelanta la rândul său, potrivit cererii de apel depuse nu a combătut aceste concluzii, invocându-și în principiu doar dezacordul cu actul procedural emis.

În aceste condiții, instanța corect a statuat că, instituţia răspunderii subsidiare este aplicabilă prezenta cauză, deoarece culpa în acțiunile Usataia Nataliei pentru cauzarea stării de insolvabilitate a întreprinderii au fost confirmate prin suportul probatoriu reținut supra, iar de către ultima în apelul depus nu au fost administrate careva probe pertinente și concludente, ce ar demonstra că acesteia nu-i sunt imputabile acțiunile ce au prejudiciat debitorul insolvabil.

Astfel, instanţa de fond a supus aprecierii toate argumentele invocate de către apelantă, fiind apreciată în modul corespunzător cererea de atragere la răspundere subsidiară, identificând cu certitudine acțiunile pârâtei ce au generat starea de insolvabilitate al debitorului SRL „Costarita", iar esența criticilor formulate în cererea de apel se rezumă la simplul dezacord al apelantei cu soluția adoptată, fără a fi efectuată vreo raportare corespunzătoare la concluziile instanței, cererea de apel având în acest sens un caracter formal.

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru consideră că prima instanță justificat și argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante, având în susținere

cadrul legal aplicabil speței, corect a ajuns la de admite acțiunea depusă de Serviciul Fiscal de Stat, iar toate argumentele apelantei invocate în apelul declarat nu au relevanţă, deoarece nu denotă încălcarea esenţială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea hotărârii contestate şi urmează a fi respinse.

Astfel, din considerentele menţionate şi având în vedere că nu au fost constatate careva temeiuri de fapt şi de drept, doveditoare a ilegalităţii hotărârii contestate şi care ar duce la casarea acesteia, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ ajunge la concluzia de a respinge apelul ca fiind neîntemeiat şi de a menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024, ca întemeiată şi legală.

În conformitate cu art. 385 lit. a), 389-390 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ,

D E C I D E:

Se respinge apelul declarat de Usataia Natalia.

Se menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 17 decembrie 2024.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Preşedintele şedinţei,
judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Cașcaval Andrei

Sîrbu Victoria